

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

КАФЕДРА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ ДОРΟΣЛОГО НАСЕЛЕННЯ

(НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК)

Ужгород, 2020

УДК 796 – 053.8 (075.8)

Т - 50

Товт В.А.

Фізичне виховання дорослого населення: навч. посіб./ укладачі В.А. Товт, Л.М. Джуган. – Ужгород: «ТОВ "РіК-У"», 2020. - 165 с.

«Фізичне виховання дорослого населення» є навчальним посібником, призначеним для забезпечення освітньо-професійних програм підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальностями 014 Середня освіта (фізична культура) та 017 Фізичне виховання і спорт. В навчальному посібнику в конспективній формі відповідно до лекційного курсу викладені основи знань з теорії і практики фізичного виховання дорослого населення, фізичного виховання студентів, фізичної підготовки військовослужбовців. У навчальному посібнику також містяться засоби діагностики та критерії оцінювання результатів вивчення дисципліни «Фізичне виховання дорослого населення». Надано варіанти тестів для перевірки засвоєння студентами спеціальних знань. Навчальний посібник є корисним як для науково-педагогічних працівників, так і для студентів, які проходять підготовку за вказаними освітньо-професійними програмами.

Рецензенти:

канд. наук з фіз. виховання і спорту, доцент Молнар М.В.;
канд. наук з фіз. виховання і спорту Семаль Н.В.

*Рекомендовано до друку вченою радою
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»,
протокол № 1, від 7 лютого 2020 р.*

*Рекомендовано до друку видавничою радою
Ужгородського національного Університету,
протокол № 1, від 05.02. 2020 р.*

Видано за кошти авторів

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ ДОРΟΣЛОГО НАСЕЛЕННЯ ЯК НАУКОВА ТА НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

1.1. Загальні положення.

1.2. Фізичне виховання дорослого населення як наукова та навчальна дисципліна

1.3. Національна система фізичного виховання дорослого населення та фізичної підготовки в Збройних Силах України

2. ВІКОВІ ОСОБЛИВОСТІ РІЗНИХ ПЕРІОДІВ ЖИТТЯ ДОРΟΣЛОЇ ЛЮДИНИ

2.1. Характеристика вікових особливостей життя дорослих

2.2. Чинники, що впливають на якість життя людини

2.3. Фізична активність та стан здоров'я

3. ВИДИ ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧИХ ЗАНЯТЬ ДОРΟΣЛОГО НАСЕЛЕННЯ

3.1. Основні види фізкультурно-оздоровчих занять

3.2. Рекреаційно-оздоровчі види занять

3.3. Профілактично-оздоровчі види занять

3.4. Кондиційне тренування

4. ІНДИВІДУАЛЬНІ ПРОГРАМ ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧИХ ЗАНЯТЬ ДОРΟΣЛОГО НАСЕЛЕННЯ

4.1. Варіанти індивідуальних програм фізкультурно-оздоровчих занять

4.2. Методика фізкультурно-оздоровчих занять з особами зрілого віку

5. ОСНОВИ АДАПТИВНОГО ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

5.1. Провідні поняття

5.2. Характеристика національної системи АФВ

6. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ

6.1. Мета, завдання і зміст фізичного виховання студентів

6.2. Особливості організації та методики фізичного виховання у ЗВО

7. СУЧАСНИЙ СТАН СИСТЕМИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ

7.1. Аналіз сучасного стану системи фізичного виховання студентів

7.2. Особливості реформи національної системи фізичного виховання студентів

8. ТЕХНОЛОГІЇ ПІДВИЩЕННЯ ОПІРНОСТІ ОРГАНІЗМУ ДО ХОЛОДУ ТА ТЕПЛА У ДОРΟΣЛИХ

8.1. Форми загартування

8.2. Методика підвищення опірності організму до холоду

8.3. Методика підвищення опірності організму до тепла

9. ЛІКАРСЬКО-ПЕДАГОГІЧНИЙ КОНТРОЛЬ В ПРОЦЕСІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

9.1. Мета, завдання та види лікарсько-педагогічного контролю у дорослих

9.2. Методи визначення фізичного стану та адекватності фізичного навантаження

10. ПРОГРАМНО-НОРМАТИВНІ ЗАСАДИ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ

10.1. Становлення та розвиток системи фізичної підготовки військ

10.2. Програмно-нормативні засади фізичної підготовки військовослужбовців

11. ПРИНЦИПИ, ЗАСОБИ, МЕТОДИ ТА СТОРОНИ МЕТОДИКИ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ

11.1. Специфічні принципи фізичної підготовки військовослужбовців

11.2. Засоби, методи і основні сторони методики фізичної підготовки військовослужбовців

12. МЕТА, ЗАГАЛЬНІ ТА СПЕЦІАЛЬНІ ЗАВДАННЯ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ В ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ

12.1. Мета фізичної підготовки військовослужбовців

12.2. Загальні завдання фізичної підготовки військовослужбовців

12.3. Спеціальні завдання фізичної підготовки військовослужбовців

13. ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ В ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ

13.1. Форми фізичної підготовки в ЗСУ

13.2. Навчально-тренувальні заняття військовослужбовців

13.3. Ранкова фізична зарядка, фізичне тренування в процесі навчально-бойової діяльності, фізичні вправи в умовах чергувань, попутне фізичне тренування

14. СПОРТИВНО-МАСОВА РОБОТА В ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ

14.1. Військово-прикладні види спорту

14.2. Особливості проведення навчально-тренувальних занять та спортивних змагань

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

Додаток 1. Засоби діагностики та критерії оцінювання

Додаток 2. Варіанти тестів для контролю змістового модулю

Додаток 3. Питання для підсумкового модульного контролю

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Освітньо-професійними програмами (ОП) з підготовки бакалаврів за спеціальністю 014 Середня освіта (фізична культура) та спеціальністю 017 Фізичне виховання і спорт передбачено вивчення дисципліни вільного вибору студента «Фізичне виховання дорослого населення». Метою вивчення дисципліни є: *засвоєння студентами теоретичних знань і практичних умінь з технологій фізичного виховання дорослого населення з урахуванням їх вікових особливостей.*

«Фізичне виховання дорослого населення» є науковою та навчальною дисципліною, що охоплює систему теоретичних та практичних знань про сутність і оптимальні форми функціонування національної системи фізичного виховання дорослого населення загалом, та фізичного виховання студентів і фізичної підготовки військовослужбовців ЗСУ зокрема.

«Фізичне виховання дорослого населення» разом з іншими дисциплінами ОП, такими як „Основи теорії та методики фізичного виховання”, „Теорії та методики фізичного виховання дітей дошкільного і молодшого віку”, „Теорії та методики школярів середнього і старшого віку”, „Основи спортивного тренування” вважаються базовими дисциплінами у професійній підготовці вчителів фізичного виховання та спорту, тренерів з виду спорту. Ці дисципліни взаємопов’язані між собою змістом та логікою викладення матеріалу. Вони орієнтовані на узагальнення специфічних закономірностей процесу фізичного виховання всіх категорій населення, що розглядаються у структурі психолого-педагогічних, соціальних та медико-біологічних дисциплін. Вивчення означених дисциплін органічно поєднується із системою педагогічних практик студентів, що проходять у загально-освітніх школах, дитячих та юнацьких спортивних школах, спортивних клубах, федераціях. Зазначені практики разом з іншими дисциплінами ОП передбачають комплексний підхід у засвоєнні організаційно-методичних і практичних навичок майбутніх фахівців педагогічних та тренерських професій.

З урахуванням вимог до загальних та професійних компетентностей за спеціальністю 014 «Середня освіта (фізична культура) та спеціальністю, 017 “Фізичне виховання і спорт”, які зазначені в ОП, дисципліна «Фізичне виховання дорослого населення» передбачає засвоєння студентами основ фізичного вдосконалення дорослої людини практично на всіх етапах її життєдіяльності: навчальної, трудової та під час служби у Збройних Силах України (ЗСУ). Її вивченню передують знання студентів отриманих під час проходження гуманітарних, медико-біологічних і спеціальних дисциплін. Також вивчення дисципліни «Фізичне виховання дорослого населення» надає можливість використання отриманих знань для успішного освоєння інших дисциплін. Її практичне значення полягає у формуванні здібностей до використання інноваційних підходів в тренувальному процесі категорій населення віком від 17 до 90 років.

Таким чином, в результаті вивчення цієї дисципліни студенти повинні знати:

- Вікові особливості різних періодів життя дорослої людини;
- Чинники, що впливають на здоров'я дорослих людей;
- Зміст різних видів фізкультурно-оздоровчих занять;
- Особливості фізичного виховання студентів;
- Варіанти індивідуальних програм фізкультурно-оздоровчих занять;
- Методику фізкультурно-оздоровчих занять;
- Методику загартування організму;
- Організацію та проведення лікарсько-педагогічного контролю на заняттях з дорослими;
- Основи адаптивного фізичного виховання;
- Програмно-нормативні засади фізичної підготовки військовослужбовців, організацію, методику проведення та контролю рівня їх фізичної підготовленості в залежності від специфіки військової служби.

Також студенти повинні вміти:

- Творчо використовувати отримані знання при проведенні занять з дорослими та військовослужбовцями;
- Вирішувати теоретичні та практичні завдання з використанням сучасних технологій рухової активності;
- Здійснювати науково-дослідницьку та методичну роботу, орієнтуватися у спеціальній науково-педагогічній літературі.

Головними формами роботи з навчальної дисципліни «Фізичне виховання дорослого населення» є лекційні, семінарські (практичні) заняття, консультації та самостійна робота студентів.